

STELMACH LÁSZLÓ

Az EU Képességfejlesztő Missziója Szomáliában, 2012-től folyamatban (European Union Capacity Building Mission in Somalia – EUCAP Szomalia)

A misszió általános helyzete, fontosabb események

Az EUCAP Szomália az EU közös biztonság- és védelempolitikájának keretében működő polgári válságkezelési misszió. Mandátuma, hogy támogassa a Szomáliai Szövetségi Kormányt és a szövetségi tagállamokat a polgári tengeri és rendőri képességek kiépítésében és megerősítésében, amely magában foglalja a tengeri biztonság javítását, a rendőri erők képzését, mentorálását és stratégiai tanácsadást, valamint támogatja a jogállamiság kiépítését, fejlesztését. A misszió központja Mogadishuban van, területi irodái Mogadishuban, Puntföldön és Szomáliföldön helyezkednek el, ezen felül egy támogató irodát működtet Nairobiban, Kenyában.

A misszió jelenlegi mandátuma 2024 év végén kisebb átalakításon ment keresztül, és két évvel – 2027. február 28-ig – meghosszabbításra került. A rendőrségi reformok elősegítése mellett a mandátumban nagyobb hangsúlyt kapott a szomáliai rendőrség képzése, külön kiemelve a Szövetségi Darwish Rendőrséget.

2025-ben a misszióban megtörtént a Szövetségi Darwish Rendőrség újonc állományának kiképzésére történő átállás, elkészült a célzottan feladatra épített kiképzőközpont (amelyet a növekvő igényekhez igazodva folyamatosan bővítene), és megkezdődtek a rendszeres ciklikus alapképzések, illetve az év második felétől már továbbképzésekre is sor került. A feladat prioritássá vált a misszió életében, és a Szomáliai Szövetségi Kormány is ezt tekintette a misszió legfontosabb tevékenységének.

A misszió mandátumának másik fontos pillére a tengeri biztonság növelése. Az ezzel kapcsolatos feladatok elsősorban a vidéki területi irodákban jelentkeznek, azonban Mogadishu nemzetközi kikötőjében a misszió által létrehozott és felszerelt Szomáliai Tengeri Mentési és Koordinációs Központ folyamatos mentorálása szintén fontos feladat.

A misszió vezetője továbbra is a litván nemzetiségű Kęstutis Lančinskas, míg 2025. november 2-től az új misszióvezető-helyettes a finn származású Kati Bailey. A misszió személyi állománya jelenleg 169 főből áll (124 fő nemzetközi, 45 fő helyi alkalmazott), amelyből 2025-ben két fő vezényelt rendőr, Stelmach László r. alezredes, biztonsági tiszt (kontinensparancsnok) és Viniczai István r. alezredes, rendőri tanácsadó képviselte Magyarországot. (Stelmach László r. alezredes 2025. szeptember 30-án befejezte a szolgálatot a misszióban.)

Stelmach László r. alezredes, biztonsági tiszt fő feladatai voltak:

- a napi biztonsági adminisztrációs és a taktikai műveletirányítási feladatok végzése;
- biztonsági incidensek kezelése, biztonsági eligazítások végrehajtása;
- ügyeletesi szolgálat ellátása;
- biztonsági kockázatelemzések elkészítése;
- biztonsági szabályzók, incidensmegelőző és -kezelő tervek és végrehajtási utasítások kidolgozása, rendszeres felülvizsgálata;
- tűzvédelmi feladatok végzése;
- lögyakorlat-vezetői és oktatói feladatok ellátása.

29-30. számú kép
Külső ellenőrzésen a Bosassó Területi Irodában
és műveletirányítás közben

Viniczai István r. alezredes, rendőri tanácsadó fő feladatai:

- a misszió és a helyi rendőri erők közötti kapcsolattartás;
- mentorálási, tanácsadói feladatok ellátása;
- a különböző rendőri egységek tagjainak képzése;
- a misszió fő irányát jelentő Szövetségi Darwish Rendőrséggel kapcsolatos képzés szakmai anyagának kidolgozása és a képzésben való tevékeny részvétel.

31-32. számú kép
A Darwish kiképzőtáborban és megbeszélés után
a somáliai rendőrség vezetőivel

A misszió műveleti területének általános helyzete, fontosabb események, AUSSOM-váltás

Az Afrikai Unió Támogató és Stabilizációs Missziója Szomáliában (African Union Support and Stabilization Mission in Somalia – AUSSOM) egy többdimenziós (katonai, rendőri és polgári) misszió, amelyet az Afrikai Unió indított 2025. január 1-jén, és amely felváltotta a korábban működő Afrikai Unió Szomáliai Átmeneti Misszióját (African Transition Mission in Somalia – ATMIS). Az új misszió mandátuma erőteljesen hasonló a korábbi misszióéhoz, ami elsősorban az al-Shabaab elleni katonai műveleteket és a „felszabadított” területek biztonságának garantálását jelenti, de ezen kívül ellátja a nemzetközi zóna (Halane Base Camp) területének őrség-védelmét is.

Az AUSSOM a jelenlegi tervek szerint négy évig fog működni Szomáliában, mintegy fele (kevesebb, mint 12 000 fő) létszámmal, mint a korábbi misszió. Az új misszió felállítása és működtetése nehezen indult, az év elején hónapokig zajlott a váltás, a minimálisan szükségesnél jóval kevesebb fővel, és a kritikusan rossz finanszírozása továbbra sem megoldott.

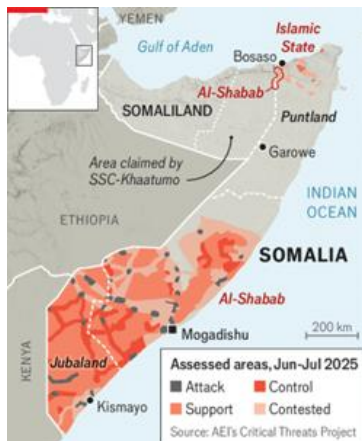
Biztonsági helyzet

Szomália biztonsági helyzete alapvetően rossz, főbb összetevői a különböző folyamatos fegyveres konfliktusok, a terrorizmus, a kalózkodás, a politikai feszültségek, a klánok közötti rivalizálás, a szervezett bűnözés és a nagymértékű kábítószer-fogyasztás (khat).

Szomália biztonságára az al-Shabaab (a-S) nevű iszlamista szélsőséges terrorcsoport jelenti a legnagyobb fenyegetést. Az a-S országosan, napi szinten követ el számos támadást, beleértve robbantásokat, nagyszabású komplex támadásokat, öngyilkos merényleteket, célzott gyilkosságokat.

A kalózkodás a szomáliai partok mentén a nemzetközi tengeri járőrök (az EU Haditengerészeti Erői, Szomáliában – EU Naval Force – EUNAVFOR ATALANTA misszió) jelenlétének köszönhetően az elmúlt

években jelentősen csökkent, azonban a térségben kialakult konfliktusok miatt a kalóztevékenységek száma a tárgyévben ismét emelkedett.

33. számú kép
A műveleti terület biztonsági térképe

Harc az al-Shabaab ellen

Az a-S elleni harc az év folyamán nagyon intenzív és hektikus volt. Az év elején a ramadán – ahogy az ország életének minden területére – úgy a biztonsági helyzetre is nagy befolyással volt. A már év elején elkezdődött viszonylag lassú a-S offenzíva a ramadán kezdetekor megerősödött. Az a-S erők heves és nagy erejű támadásokat indítottak – elsősorban – az ország középső részén, a fővárostól északra és észak-keletre. Ez a sok éve nem tapasztalt sikeres offenzíva egész tavasszal tartott, és megrázta egész Szomáliát. A kormányerők súlyos veszteségeket szenvedtek, és nagyon sok területet vesztek. A támadás egyik fő célja a Mogadishutól észak-keletre lévő korábbi a-S területek és fő közlekedési folyosók visszavétele volt. Az, hogy az a-S elsődleges céljaiba beletartozott-e Mogadishu elfoglalása és a kormány megdöntése, nem tisztázott.

Március második felében az a-S csapatok már gyakorlatilag körbevették a fővárost, Mogadishutól 10 kilométerre is szabadon járőröztek, ellenőrző

pontokat állítottak fel, és több, stratégiaileg igen fontos, Mogadishuba vezető hidat tartottak ellenőrzésük alatt. Az országban, de különösen Mogadishuban kezdett eluralkodni a pánik. A különböző sajtóhírek, a helyi és nemzetközi biztonsági elemzések végletesen széles skálán mozogtak, az „igazából minden rendben” és a „holnap elbukik a kormány és Mogadishu” között.

34. számú kép
Al-Shabaab ellenőrzőpontok Mogadishu környékén

A városban települt nemzetközi erők és szervezetek (beleértve az EUCAP-S missziót is) folyamatosan elemezték a biztonsági helyzetet, és megkezdték a felkészülést és a szorosabb koordinációt arra az esetre, ha a kormány összeomlik, és a város a-S uralom alá kerül. A felkészülés – a nemzetközi zóna védelmének a növelésétől a nemzetközi szervezetek evakuálásának előkészítéséig bezárólag – sok mindent magába foglalt.

Az év közepén – az AUSSOM szárazföldi csapatok, valamint egyéb nemzetközi légi támogatás segítségével – elkezdődött az a-S visszaszorítása, amely váltakozó sikerrel zajlott, de az év végére lassan sikerült az a-S-t visszaszorítani, erejét meggyengíteni.

Az ország északi részén, Puntland tartományban az év első felében heves összecsapások zajlottak a kormányerők és az ott meghatározó terror-szervezet, az ISIS-S (Islamic State in Somalia) csapatai között. Az év második felére az ISIS-S egységek jelentős vereségeket szenvedtek, megmaradt egységeik a hegyekbe húzódtak vissza.

A főváros, Mogadishu

Mogadishut folyamatosan fenyegeti az al-Shabaab, amely továbbra is rendszeres támadásokat hajt végre kormányzati intézmények, biztonsági erők és civilek ellen is. Az öngyilkos merényletek, a különböző robbantások és a célzott fegyveres támadások a jellemző elkövetési módszerek, amelyek célja a város destabilizálása és a kormány tekintélyének aláásása. Mogadishu ezen felül különböző klánoknak és alkánoknak ad otthont, ami időszakosan a klánok közötti fegyveres konfliktusokhoz is vezet.

Mogadishu politikai helyzetét az instabilitás jellemzi, gyakoriak a viták és hatalmi harcok a politikai szereplők között országos, szövetségi és regionális szinten is. A politikai feszültségek akadályozzák a biztonsági helyzet kezelését és a város hatékony kormányzását. Ezen felül a városban magas egyéni és szervezett bűnözés is tapasztalható, ideértve a rablást, zsarolást, emberrablást, nemi erőszakot és kábítószer-kereskedelmet, kihasználva a biztonsági erők szervezetlenségét és alacsony hatékonyságát.

Az év első felében rendszeres, havi 1-2 rakétatámadás történt Mogadishuban, elsősorban a nemzetközi zóna ellen. Az ezek visszaszorítására foganatosított biztonsági intézkedések, úgy tűnik, sikeresek voltak, mivel az év második felében a belövések száma jelentősen lecsökkent.

A kisebb támadások (ellenőrző pontok, biztonsági erők vagy kormányzati alkalmazottak elleni célzott likvidálások) egész évben napi szinten történtek, nagyobb, összehangolt támadások, merényletek átlagosan 1-2 havonta.

A kormányerők képzettsége alacsony, fizetésüket sokszor hónapokig nem kapják meg, vagy akár ellátmányban sem részesülnek, így alacsony a rendőrök, katonák morálja, egy támadás esetén nem ritkán azonnal és szervezetlenül elmenekülnek. A fizetetlen, frusztrált és egyre agresszívebb biztonsági erők egyre több erőszakos rablásban, gyilkosságban és baráti egységekkel történő halálos kimenetelű összecsapásokban érintettek.

Egy kerületi rendőrparancsnok megerősítette, hogy sok őr nem hajlandó éjszaka a helyén maradni, hacsak nem letartóztatás fenyegeti. Ennek eredményeként számos ellenőrző pontot és őrhelyet elhagynak sötétedés után, ezt kihasználva az a-S robbanószerkezeteket helyez el ott, és reggel, a rendőrök visszatérésekor felrobbantja azokat. Ezek a problémák – belső összecsapás, fizetetlen és kiábrándult biztonsági erők, valamint a növekvő operatív hiányosságok – kumulatív hatása súlyosan aláásta Mogadishu biztonságát.

Az EU-missziók kockázati besorolásának rendszere az év folyamán megváltozott, ezek után az EUCAP-S misszió biztonsági besorolása már nem a korábbi „magas”, hanem „kritikus” kockázatú lett.

Az EUCAP-S mogadishui állományának döntő része a Nemzetközi Táborban (International Campusban) él és dolgozik, az állomány egy kisebb része pedig az Európai Unió Delegációjának táborában. Mindkettő a Mogadishu nemzetközi repülőtér körül kialakított nemzetközi zónában helyezkedik el, ahol a nemzetközi szervezetek és külképviseletek települtek. A zóna külső védelmét és belső ellenőrzését helyi és AUSSOM-erők, az egyes táborok őrzését-védelmét saját egységek biztosítják.

Az EUCAP-S állományára elsősorban a zónát érő viszonylag rendszeres aknavető- és rakétatámadások jelentenek veszélyt. Célzott, kifejezetten az EUCAP-S állományára irányuló támadásra a misszió történetében még nem volt példa.

Nagyobb veszélyt jelent a városban történő mozgások közben „rossz időben, rossz helyen” lenni. Korábban néhány alkalommal előfordult a védett zónán belülrre történő beszivárgásos támadás, ennek a lehetősége csekély, azonban nem kizárható.

Összefoglalás

Szomália ez év folyamán is súlyos politikai és biztonsági kihívásokkal nézett szembe, az országot továbbra is az instabilitás jellemezi. Az al-Shabaab elleni harc az év második felében viszonylag sikeresnek volt mondható, ez azonban csak az év elején a kormányerők által elvesztett területek visszaszerzését jelentette.

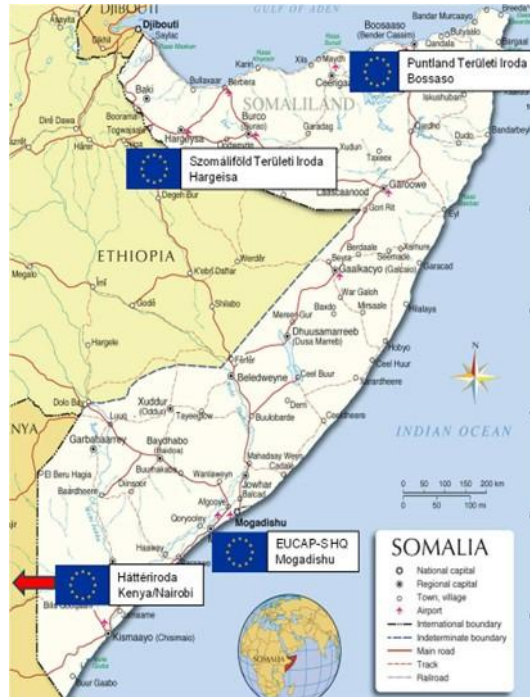
Az ország biztonsági erői önmagukban továbbra sem lennének képesek a biztonság garantálására, a nemzetközi erők nélkül az ország pillanatok alatt omlana össze.

A nemzetközi erőfeszítések ellenére az ország továbbra is első a „Törékeny Államok” listáján.

Ebben a nemzetközi segítségnyújtásban vállal szerepet az EUCAP-S is, aminek fő feladatai és fókusza új irányt vettek a Szövetségi Darwis rendőri állomány képzésével. A szomáliai kormány számít a misszió segítségére, és számol az általuk kiképzett új rendőri állománnyal, így a misszió hozzájárulása Szomália biztonságához az előző évekhez képest sokkal gyakorlatiasabb lett.

Stelmach László: Az EU Képességfejlesztő Missziója Szomáliában, 2012-től folyamatban (European Union Capacity Building Mission in Somalia – EUCAP Szomalia)

A magyar rendőri kontingens misszió belüli megítélése jó. Nemcsak szakmailag, de emberileg is elismert módon képviseljük a rendőrséget és Magyarországot, ennek bizonyítéka többek között, hogy Viniczai r. alezre-des az egyik tanfolyam „legjobb kiképző” elismerését is megkapta.

35. számú kép
A missziós terület térképe